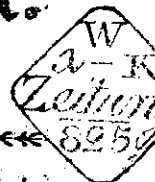

M A G Y A R K U R I R.

Bécs, Kedden, December 15-dikán, 1825.

Török Birodalom.

A' Triesti legújabb Observátor November 30-dikán indult. Utóbbi' levelében November' 26-dikán jelentette vala, hogy a' Törökök Nov. 5-ditén kikötöttek Navarinhez, 's a' Görög hajósereg 8-dikban indult ki a' Hydrai kikötőhelyből a' maga szokott olákkodó helyére Sapienza szigetéhez. Ebből a' következik, hogy a' Görögök a' Törököket vagy nem vették észekbe; vagy pedig szántszádekál nem akarták megítámadni Navarinhez lett bevezessek alkalmatosságával.

Ezén újabb levelében Nov. 30-dikán pedig illy rövid jegyzést teszen ugyan ezen Observátor: — „Egy hajós Kapitány, a' ki Smyrából jöven ma köte-küide, úgy beszéll, hogy útjában a' Miaul' vezérlése alatt lévő Görög hajók osztyálával Sapienza szigeténél találkozott, 's ugyan e' tájon nem messze látta alá 's felvezni az Egyiptomi hajóserget is, úgy hogy jól észre lehetett venni, hogy a' Törökök azt lesik, hogy a' Görögök miben foglalatoskodjanak. Tovább evezvén pedig onnét ugyan ezen Kapitány nem soká a' Kapudán' hajóserge is a' szemibe tünt, a' melly egyenesen Messolongi felé folytatta evezését, a' melly környüállásokból azt lehet nyilvánossággal kihozni, hogy az Egyiptomi hádi hajók belisérvén a' szállító hajókat oda a' hova akarták, onnét ismét kivieztek 's már most a' Görög hajókat akarják foglalatoskodtatni, hogy az által a' Konstanczinápolyi Török hajókat a' Kapudán Baea tsendesen bevihesse Mes-

solongiehez. — Innét tehát minden órán nevezetes tengeri történetekről való tudósításokat várhatunk.

Portugallia.

Némelly közönséges levelek kételkedve írtak e' napokban a' felől, hogy valyon a' Portugalliai Király meg fogja-e erőssíteni azon Brasiliával való Kötést, mellyet nem régen kihirdettünk, és a' melly szerént Portugallia és Brasilia egymással tellyességgel semmi függésben nem fognának ezentúl lenni, azt az egyet kivéven, hogy a' Portugallus Király, míg életben leszen, a' fiával Pedro Császárral együtt fogja viselni a' Császári titult. Azt mondták a' kételkedők, hogy az öreg Király azért nem fogná megerössíteni ezen Kötést, mint hogy ebből az ő Felsege halála után bizonytalankodás támodhatna az eránt a' Királyi familiára nézve, hogy ki következék az Öreg Király után a' Portugalliai thronusra: a' Brasiliai Császár-e, vagy pedig a' Király második fija? Hogy azonközben az írónak ezen kéltsege semmi helyes alapon nem épült, és hogy a' Király az említett kötésnek megerössítésében hátrás nem volt, bizonyítja az, hogy Felsege ezt a' Lisbonai Udvari újság szerént múlt November' 15-dikén valóságga megerössítette, melyről ugyan ezen újság illy szavakból álló Nyilatkoztatást bocsátott a' Közönséghez: — „

Dom Joao (János) Isten' kegyelméből Brasiliai Császár és Portugalliai Király etc., mi-d azoknak, kiknek ezen írásunk:

az emberek elibe kerül, hírül adjuk: Hogy mi tekintetbe vévén azt, a' mi az Istentől gondviselésünk alá bízott népeknek javokra lehet; továbbá, annak ohajtásától lelkesítettvén, hogy a' Brasiliában valamint az ott lévő, úgy a' Portugalliai lakosoknak ártalmokra és karokra fennálló egyenlenségeket el lehessen tsendesíteni, s két rokon-nemzetek között a' jó békességet s barátságot helyre lehessen állítani, ezen fontos czélnak elérhetésére, a' közönséges boldogságnak s Portugallia és Brasilia' Politikai létejeknek s jövődöbéli sorsainak bizonyos kezesség alá lejendő vétetésére, a' mi ezen esztendőben Május hónap' 15-dikén kiadatott Diplomának ereje szeránt, illendőnek találtuk azt, hogy Brasiliához való minden jusainkat, melly országot mi Királysági méltóságra emeltünk vala, a' mi igen kedves fujunkra Infáns Alkantarai Dom Pdróra által tegyük s az ő függetlenségét Brasiliai Császári titulus alatt megismerjük, a' melly titlust mi önn'-magunk számára is fenntartottuk. Illy módon tehát a' mi ohajtásaink, az ezen esztendőben Augustus' 29-dikén Rio-de-Janerióban készült Szövetségi Kötés által betelyesedést érvén, azt mi e' mai napon ráfiktáltuk."

Ezen Hirdetésnek kiadattatásakor három Végzések felől tudósítottak Portugallianak lakosai — Először, hogy ezentúl a' Portugalliai kikötőhelybe a' Brasiliai hadi és kereskedő hajók bebotsáttatniak — Másodsor, hogy a' kereskedők azon Brasiliai portékáktól, mellyeket Portugallia behöznek, 15 per-Cent vámot, tartoznak fizetni (ennyit kell Brasiliában is a' portugalliai portékákért) — Harmadsor, hogy azon személyek, kiknek Brasiliához valamely kívánságok lehet, azt azon Minis-ternél, kinek kezé alá tartozik, haladéknélkül adja-be; hova járul még, hogy azon Portugallus alattvalók, a' kik eddig Bra-

siliában holtig tartó hivatalokba helyhez-
tetve voltak, s ezeket a' Brasilia s az
anyaország között eddig folyt egyenlensé-
kedések miatt elvesztették, bírnak azon
jussal, hogy ezen veszteségekért Brasiliától
kielégítettést kívánjanak; tsak azon sze-
mélyek nem bírnak ezen jussal, kik vagy
azért veszítették-el hivataljokat, hogy a'
Királyt Portugalliába vissza kísérték, vagy
pedig, hogy Király ő Felségének paran-
tsolatjára jöttek Brasiliából Európába. E-
zeknek más módon tudniillik a' Királytól
vissza térítettik az ő hárvallások, nem
azon módon, mellyen az előbbieneké. —
(Az a' Czikkely a' Király és Dom Pedro
között Anglia által eszközöltetett s lábra
állított Kötésben, hol a' meghatározta-
tott, hogy az eddig volt Portugallus tar-
tományok közül többek ne tsatoltathassan-
nak Brasiliához, nyilvánssággal mutatja,
hogy Anglia által mint Közbenjáró által,
már előre is meghatározott módon ki-
volt az öreg Király és Pedro Császár kö-
zött eszközöltetve, hogy Portugallia és
Brasilia Király halála után se mehesse-
nek egy főnek országlása alá, hanem a'
Király Felsege két Fijai között mego-
szóló maradjanak).

Béset illető Anglus és Frantzia tudósítások.

Már több napoktól fogva valamint Londonból úgy Párisból is nagyon nyug-
hatatlankodtató hírek terjesztettek-el min-
den felé a' pénz-folyamatra vagy az úgy
nevezett Cursusra nézve.

Londonban Nov. 28-dikán retten-
tő zűrzavar és félelem uralkodott az Ob-
ligatziókkal spekuláló emberek között: A'
Státusnak azon Obligatzióji, a' mellyek
Consolsoknak, Consolidáltatott Obligatzióknak nevezetnek, egyszerre 2 per-Cen-
tel ugrottak alá. Az ez' napi lecsést annak
tulajdonstották, hogy Plymouthból olly
tudósítások érkeztek Londonba, hogy oda

Kurir érkezett légyen Párisból, hogy ott nagyon alá szállottak az Obligáziók, melyhez képpeszt a Phymouthi Bankó megszűntetni kéntelenített a' fizetést. Minden ember tsak a' kész pénzt keresi papírosért; kész pénzt nem visz' senki, hogy papírost vásároljon véle. — A' kész pénzt úgy szollván dühösséggel 's kibeszéllhetetlen félelemmel keresték ezen napon; a' félelem pedig olly ragadó nyavalya, a' melly minden rendő rangú emberekre egyformán terjed 's egy forma inséget terjeszt-ki rájok. Olly nyughatatlansággal kéri az Obligázióknak birtokosait a' kész pénzt a' Bankótól, 's olly hebehurgyálkodva árulják papírosaikat, hogy ebből még nagyobb visszaesésnek származását előre lehet látni. A' tavalyi Szpekulálás' kországa eszteleniségnek nevezethetik; abbő következett ezen veszedelmes krízis; 's éppn illy nagy esztelenség a' mostani megijetés még pedig legmélyebb békességnek idejében.

A' Timeslevelek így rajzolták-le Nov. 29-dikén ezt a' spekulázióból származott pénz-zürzavart: — „Londonban ezen megzavarodást és pezsgést, melynel már különben is meg vala vettette a' fundamentoma, most egyszerre és illy hírslen az okozta, hogy Plymouthból véletlenül érkezett-be Londonba az a' hír, hogy ott lévő Bankó megszüntette a' kész pazel való fizetést. Ezen véletlen hírré Angiának sok tartományaiban lévő Bankóktól, Kurírok érkeztek, Londonba, a' lá mindnyájan aranyot, pengő pénzt kívántak a' magános Bankókhoz vissza vinni. Ez éppn Vasárnapon történt Londonban, úgy, hogy a' Bankósoknak a' templomokból kellett kimenni, hogy pénzt fizesse nek. Londonnak Lombard nevű utzája, melyben sok Bankósok laknak, tsupa olly kotsikkal volt tele, mellyek minden féle pengő pénzt akartak vinni; de oda egyik se' hozott egy aranyot is.

Eppn ilyen nyughatatlankodás uralkodik

a' Börse-spekulánsok között Párisban is. Bizonyos okát senki se tudja; ki egy ki más féle képpen gondolkozik. Azonban a' dőlgon senki nem segíthet.

A' Morning Chronicle azt erőssíti, hogy Angliában az utolsó két hónapok alatt több bankrotizálás történt, mint azelőtt 6 hónapok alatt. Tsak a' Devonshirei Bankosok közzül 13-man szüntek-még kész pénzel fizetni; a' papírost pedig nem veszik-el a' Hitelezők, vagy legalább türehtetlen vesztéssel.

Francia Ország.

Generális Foy a' Követek' kamarájának tagja, Párisban November' 28-dik napján életének ötvenedik esztendejében, egyik verő erének megdagadása miatt meghalt. Szenvedései se' tartoztatták-el szokott foglalatosságaitól; mellyek már jó darab időtől fogva tartottak türehtöbben, hanem nyoltz napok olta olly erőtt vettek-vala rajta, hogy léleketet is tsak hanyat-fekve vehetett. Egy Özvegyet és öt gyermeket hagyott maga után.

Novemb' 30-dikán tartották a' Lorotói Boldog Aszszony templomában a' meghölnak fényes utolsó tiszteletét. Lakóhelyére nagy sokaság gyülekezett össze, kik közt minden Deputátus barátjai, sok Párek, és Generálisok találtattak, minden félekissebb nagyobb rangú tisztelikkel együtt. A' koporsót 8 ifjú urak vitték változtatva a' templomba és onnét ki a' temetőbe. Valami 6000-re telt a' tisztelet-tévők' száma. Től is hátul is rangjához illő számú katonasereg kísérték. A' kísérők közt megjéveztek az Orleánsi Hértzeg szekerét is; 's egyéb nevezetes emberek közt Chateaubriádót, Choiseult, Generális Sebastiani, Excehant 's többeket. Sirja mellett Kasimi Perrier, Terneaux és Generális Moillis tartottak halotti beszédeket.

A' Constitutionel ellen a' Tendentiaért illy sokáig folytatott perlekedés, Decemb. 3-dikán elvégeztetett. Bro é volt, a' ki mentsegére az utolsó beszédet tartotta, a' melyre Királyi Prokurator Dupin felelt. Az ítélet, mely végre kimondatott, a' volt: hogy a' Constitutionel nem bűnös.

A' Quotidiénne nagyon sajnálja, hogy ezen perlekedés a' közönség előtt folytatott, mint hogy ez által a' Religiosusság ellen való Tendentia és a' botránkozás még nevekettek inkább, hogy sem kisebbedtek volna, mivel tudva van, hogy a' bűnösök oltalmazójának igen bajos légyen magokat az oltalmazás' határai között megtartoztatni 's azok közül ki nem lépni. Az illy bűnöknek közönséges üldöztetése által több rossz okoztathatik, mint jó okoztatna, ha büntetés következne is belőle.

A' Frantzia Kurirra is ki fog minden órán mondattatni, ugyan e' fele büntetelért az ítélet.

Spanyol Ország.

Azon 25 millió Reláokat, melyekről utóbb emlékeztünk, nem az egész Spanyol Papság ígerte a' Státus' szükségére a' Királynak, hanem tsak a' Tolcdói Érsek és az esmeretes Péter Cirillus.

A' mostani fő Minister Herczeg Infantado is oda ajánlotta ugyan ezen célra egy egész esztendei jövedelmét, a' mely 4 millió Réátokat, vagy jó pénzben 400 ezer forintokat teszen.

Az eddig volt Spanyol fő Minister Zea-Bermudez, mint Spanyol Köv' a' Dresdai Udvarhoz rendeltetett. — Ezeket mind a' Párisi Csillag írja.

A m é r i k a.

Ugyan ezen Csillag azt az újságot beszéli, hogy a' Banda-Orientálan olly

hír terjedt-el, hogy Bolívar Perui, vagy talám egész Déli Amerikai Császárra fogna neveztetni magát, a' mely elég nevezetes újság lenne, ha be találna teljesedni.

Más újságokban azt olvassuk, hogy Bolívar maga személylesen meg fog jelleni a' Panamai Közönséges Congresszuson.

Mult hónap' 7-dikén érkezett a' Filep' szigeteiről Kadikba vissza a' Sabina nevű Spanyol Frégát, melynek megérkezése után illy beszéd terjedt-el a' három Spanyol hadi hajóknak Asiának, Aquilesnek, és a' Constantnak Spanyol Országtól lett elpártolássokrol: —

„Ezen hajóbegy szállító hajóval együtt, a' mely eleséggel volt terhelve, azon időtáiban, midő Bolívar Lima városát másod versben elfoglalta, látván, hogy már nintsen idejek arra, hogy a' Horn fokát megkerülvén Európába haza evezhessenek, azt határozták megokot hogy, Callao város' annak Kommandánsát Generalis Redilt elhagyván, vegyék útjokat egyenen Napkeleti India felé a' Filep szigeteihez, 's maradjanak ott a' Manillai kikőhelyben addig, míg onnét Európába vissza evezhetnek. Ezen útjokban a' Maria szigetek közül Guaham nevűhez megérkezvén, egész tsendességben oltak; még friss vizek is volt 8 napokra való, a' mellyel éppen megérhették volna Manilláig. Hanem úgy gondolkozván az Asia Kommandása Guruzeta, hogy valamelly tengeri viszontagság miatt az útok tovább terjedhet, jónak találta ezen szigethez, Guahámhoz, kikötni, 's hajójit friss vízzel és eleséggel megrakni. Mindenek tsendesen folytak; a' köz emberek tökéletes engedelmességgel viselték magokat; a' tiszték semmi féle lármára célzó jeleket eszékbe nem vettek. Mikor már a'

hajók minden szükségessel megrakattatva voltak, kiadották a parantsolat, hogy a vasmatskák vonattassanak fel; az arra kiadellített emberek már hozzá fogtak vala a tsigák tekeréséhez, midőn azoközben egyszerre megállapodtak, s többé egy mozdulást se tettek. Egy tiszt s egy hajóskadet, kik a munkánál jelen voltak, kártyákra tévén kezeiket kényszeríteni akarták az embereket munkájoknak folytatására: hanem az emberek egy szempillantásban s egyszerre mind fere vonták magokat és sorba állottak. A Kommandáns a kamarájában eszébe vevén a lármát, kiszaladott, s midőn látja, hogy az emberek sorban állva s puskájokra támoszkodva nem is mozdulnak, tsudálkozva megszólítja őket, s kérdi, hogy Vezérjének esmerik-e őiet? — Az emberek egyszerre mindnyájan felkiáltottak: hogy annak! annak! No ha annak esmertek, monda Guzuzeta, tehát parantsolom, hogy a Korifeusok a sorból lépjenek ki. Azonnal is kiléptek néhányan, de ki vont kardolikal, s egyenesen Guzuzetára rohanván, a fejét néhány helyen megsbesítették, a ki ekkor futásra vette a dolgot, de olly szerentsétlen volt, hogy a felvonó ajtó nyitva lévén, azon a hajó üregébe lecsett, s egyik lába ketté törött. Ekkor a több tisztekre is rájok tették kezeiket az emberek, s a hajó kamarájába zárták őket, s az után a szükséges dolgok után láttak. Előbb az életes hajóról mindent által hordták az Ásiára, melly egy nagy Lincéahajó s a mellyen a támodás történt, s az után a kiüresített hajót felégették, Guzuzetát pedig a több tisztekkel együtt egy tsajkára ültetvén, minden vagyonalkkal együtt kitétték a szigetre, s ezzel az Asia, vasmatskáját felszedvén vitorláját a szélnek eresztette.

A Constant nevű Briggnek Kommandánsa Martinez, ki a matrözolikal egyet értesben volt, által menvén a má-

silk Briggre, az Aquilesre, olly fogás alatt, hogy az azon lévő Kommandánsnak Paviának az Ásián történt dolgokról hírt tegyen, de valósággal, hogy a matrözolikat ott is a támodásra felingerelje, az alatt a szározról is érkezet a Kormányozótól Paviához egy posta, olly izenettel, hogy az Asia tisztjei mind a szározon lévén, jót tselekszik Pavia úr, ha az Aquilesre felveszi őket. Ezt meg is tette Pavia, hanem mihelyest az Asia tisztjei megérkeztek az Aquilesre, akkor ennek matrözöi is feltámódtak, s az Asia tisztjeit a magokéivel együtt mind megkötözték, s mindnyájokat Guaham szigetére vissza küldötték, s magok a Martinez vezérlése alatt önmét eleveztek, s az után az Asia és Constant Mexikónak, Aquiles pedig Chilinek adták magokat által, az elüzetett tiszték pedig a Filep szigeteihez eveztek egy Tzethallogó hajón.

Az a hajó-Tsatorna, melyről közelebbről említettük, hogy annak kinyitása Ney-Yorkban nagyon nevezetes nemzeti inneplés által fog ecelebráltatni, egy valóságos remek munka a maga nemében. Ennek hossza többre telik 100 (Német) mértföldeknél; ez által az Észak-Amérikában találtató nagy tők mind öszsze tsatoltattak, úgy, hogy már most mindnyájok között szabad közösülés nyitvatott a hajóknak. Az első tsajka múlt Oktober 26-dikán evözett-be az Erie nevű tóbol ezen tsatornába. Mikor a hajó megindult, Buffalo-ban, a Tsatorna torkánál, egy ágyunak kisütése által adtak jelt, a melly jeladások így folytattattak egész Ney-Yorkig s onnét viszsza Buffolóig, melly mind öszsze 256 Német mértföldnyi utat teszen. Ezen első postatsajkának pedig November 4-dikéig, és így 8 napok alatt kellett Ney-Yorkhoz megérkezni, s megérkezésének napján kellett a nemzeti nagy vendégségnek a Tsatorna megnyitvatásának megünnepeltetésére tartattatni.

Nagy Britannia.

Írtuk annak idejében, hogy mikor az Anglus sereg a' Campbell vezérése alatt Donabew várát Kelet Indiában vitték, abban a' Birmán seregeknek valami Maha-Bunduhla nevű vezérek volt kibe ők olly nagy bizodalmat helyeztetek, hogy telyesen hitték, hogy még ő élni fog, addig nekik az Anglusok, vagy más akár melly ellenség által is meggyőzöttetni lehetetlen legyen. Most azt írják, hogy ezen Maha-Bundula, kinék egy Congrér-rakéta által lett megölettetése után a' Birmánok megverettettek 's Donabew elfoglaltatott, nem más volt, hanem az a' Carról nevű Anglus Májor, a' ki másfél esztendő előtt valamelly tsin-tételért hivatalától megfosztatott 's az Anglus armádától elküldetett vala. Ő akkor a' Birmánokhoz pártolván az olta anyyira vitte dolgát, hogy egy Birmán armádának vezérévé lett, 's meggyőzhetetlen vitéznek tartatott.

Svédzia.

Stockholmból Novemb. 25-dikén így írnak: — „

„Tegnap estve társalkodási időtöltésnek kell vala a' Királynénál tartatni: hanem éppen azon szempillantásban midőn a' Királyné azon szalába belépett, melybe az odatartozók összegyűlekeztek vala, némelly személyek, kik az ablakhoz közel állottak, azt vették észekbe, hogy az általellenben találtató théatrom-épülete' fedelének ablakain szörnyű vastag füst tekerződik kifelé, a' melly után nem teltek öt minúták benne, hogy az egész látás-határozatja lángba borúlva lenni látszott. Egyszerre az a' rettentő gondolat lepte-meg mindeneknek elméjét, hogy a' théatromon lévő nézők, közzül a' tűznek

szörnyű hirtelen] történt kiütése 's hevessége miatt kevesen fognak kimenekedhetni.

„A' Királyné ezen rettentő jelenetre a' gyűlést azonnal eloszlatta, a' Király és a' Koronaörökös pedig tüstént elsiettek, hogy jelenlétek által a' tűzoltóknak iparkodását buzdítsák; de semmi fele iparkodásnak nem lett semmi sikere. Lehetetlen volt a' tűznek hevességén erőt venni. Az egész théatrom földig hamuvá égelt. Nagy szerentse mindazonáltal e' mellett is, hogy a' nézők mind kimenekedtek, három személyeken kívül, kiknek özsze-égett testeiket ma reggel találták-meg.“

A' pénzfolyamat Dec. 10-dikén, közép árral:
 A' Státus' 5 p. Centes Obligátzióji 93 1/2
 Az 1820-béli sorsosok, 147 1/8
 Az 1821-béli hasonlók, 126 5/8
 Béts városa 2 1/2 p. Centes Bankó Obligátzióji, 5 1 3/4 forinton keltek, mind C. ben
 A' Bankó Aktziák keltek 1 197 2/3 for. C. p. ben.

Magyar Ország.

E' hónap' 7-dikén 11 órakor 24-dik üléssekert tartották az Ország' Rendjei, melyben a' Kerületi Ülésekben addig kidolgoztatott azon Eléadás olvastatott-fel, melyből az egész Gyűlés által tétetendő megfontoltatás 's határoztatás után az Ő Cs. K. Felségéhez való Felírásnak kellett készítettetni.

Ezen Eléadás három részekből állott. Először, a' Kegyelmes Declaratorium Rescriptumot köszönik-meg benne a' Rendek; az után azt kéri, hogy az ezen Rescriptumban találtató tárgyak, Artikulusokban adattassanak kegyelmesen elé; 's végre harmadszor, hogy másoda-

rendet és módot kellessék a' Királyi Pro-
positzioknak azon részére nézve tartani,
melly az 1790 és 1791-béli kidolgozott
Deputátzionák tárgyait illeti.

A' Tudományos Gyűjtemény Redakciójá-
nak kívánságára közöljük mi is ezen je-
lentést: —

J e l e n t é s

A' Tudományos Gyűjteménynek 1826-dik
esztendei folytatásáról.

Ezen Jelentés egy rövid, de buzgó
Értekezést foglal magában a' Magyar nyelv-
nek terjesztéséről. Emlékezteti a' Hazafia-
kat arra, hogy azt ne csak a' pusztá óhaj-
tás mellett hagyják, hanem tettel is ter-
jeszszék a' nyelvet, t. i. tegyék azt szüksé-
gessé, 's ne csak beszélljenek azon tsíno-
san, hanem olvassanak és írjanak is; mert
külömben nem lehet kívánni, hogy azt a'
nyelvet idegen tanulja, mellyre neki szük-
sége nintsen, 's mellyet a' maga nemzete
se betsül meg, holott pedig a' nyelv az,
melly az embert az oktalan állatoktól leg-
inkább megkülömbözteti, 's minél durvabb
az, annál közelebb áll az ember az okta-
lan állathoz.

Azomban a' magyar könyveknek igen
rosz kelete vagyon, a' minék se nem az
Írók, - mert vannak számos jó Íróink, - se
nem az Uralkodás, - mert ez a' Magyar
nyelvet nem akadályoztatja, sőt elősegíti,
- se nem a' Kir. Censura, - mert ez, némelly
személyeket, talán kivévén, tzeleányos hi-
vatalában böltsen és híven eljár; — ha-
nem egyedül az Olvasók okai: mert há-
nyadikunk tanul vagy olvas magyarul? —
A' ki a' Magyarokon kívül más nyelvet nem
tud, közönségesen nem olvas, mert vagy

szegény, vagy még az olvasás' szüksége
nem ébredt fel benne: a' ki pedig idegen
nyelvet tud, az megveti a' magyar köny-
vet. Sőt Hazánk' Bibliothekájiban is ritkán
találni magyar könyvet, 's ez az oka, hogy
a' Tudósok a' Magyar Nemzetet az általmé-
nök és elenyészők közé számlálják, még a'
Hazánkban kijövő tót könyvek is a' Ma-
gyar nyelvről és Nemzetről majdnem meg-
vetőleg szólnak: mert a' Nemzet nyelv
nélkül nem állhat fel, a' nyelv pedig mű-
velés nélkül nem tarthatja fen magát a' mí-
veltebb nyelvek' behatása ellen. Ezek miatt
tsudálkoznak, 's nem a' legjobban ítélnék
meg bennünket a' Hazánkban utazó ide-
genek, hogy az egész Országot bejárhat-
ják 's a' Nemzet nyelvére még is nintsen
szükségek, sőt már a' Lengyelek is nem
tsak megelőzték, hanem tsúfolnak is ben-
nünket: — mert Lengyel Országban min-
den ember tud lengyelül, 's Magyar Or-
szágnak nagyobb része egy szót se tud
magyarul.

Ezen a' nyelvvel nem gondolásbólidő-
vel az fog következni, hogy a' pallérozott
Magyar Németté fog válni, 's a' Nemzet
többi része magára hagyatva napról nap-
ra nagyobb nagyobb durvaságba fog esni,
's körül lévén mindenütt a' tótok 's más
szláv népek által réve, 's keresztül kosúl
általtörve, — azoknak ragadó nyelvek ál-
tal el fog lassankint, sőt ha az idő úgy
hozza magával, sebes lépésekkel is, tóto-
sodni; — 's Nemzeti Méltóságunkra 's em-
beri boldogságunkra nézve, nagyobb sze-
rentséllenség nem érhetne bennünket,
mintha, a' mitől méltán tarthatunk, vala-
melly tót nép' tagjaivá lennénk! —

Mit kell tehát tennünk? Legyünk Ma-
gyarok! beszélljünk, olvassunk, írjunk
mindnyájan magyarul! Nevezetesen pedig
az 1811/2-dik esztendei Törvény' projectu-
ma szerint

1-ör Szívassuk be az anyyok' tejével gyermekeinkbe a' Magyar nyelvet.

2-ör Tartsunk Magyar vagy legalább jól megmagyarosodott férfi s' aszszonyi tselédet.

3-ör Legyen közönséges társalkodási nyelvünk a' Magyar; — idegen nyelven úgy is a' társaságban, mellyet az egész társaság nem ért, beszélni, tsak Magyar Országban található és igen nagy neveletlenséget mutató illetlenség.

4-er Vegyék gyermekeink legelső oktatásokat egyedül Magyar nyelven, sőt még a' többi Népek közt is a' közönséges iskolákban, minden külömbség nélkül a' helybeli nyelvel egyaránt taníttassék a' Magyar nyelv is.

5-ör Idegen nyelvre tsak akkor taníttassuk gyermekeinket, midőn már a' Nemzeti nyelvet tökéletesen tudják.

6-ör Az idegen nyelvek közt legelső legyen a' Német nyelv; mert egyáltalában kívánatos, hogy minden képzett Magyar tökéletesen tudjon németül is. A' Németől félni nem lehet, mert ez pallérozott világ-polgári Nemzet lévén, a' mint a' tapasztalás bizonyítja, könnyen és szívesen magyarosodik meg. A' mitől Magyar Országnak, s' magának az Uralkodásnak is félni kell, az a' tót nyelv, több okokból is, különösen pedig azért is, hogy ámbár a' tót nyelv, (nem, a' mint azt egynehány esztendő öltá nevezni szeretik, szláv) tekintet se né érdemel; még is, némelly egyes eseteket kivéven, a' tótok majdnem soha se magyarosodnak meg, sőt ellenben, a' mint szomorú tapasztalásunk bizonyítja, a' melly városba vagy faluba egy két tót befészkelte magát, azt rövid idő alatt eltótosítja. Pedig Magyar Országban a' Nemzet Magyar, s' más Nemességet a' Ma-

gyaron kívül Hazánkban törvényeink nem esmernek. —

7-er Taníttassuk gyermekeinket s' ifjainkat minden esmeretekre s' tudományokra, még a' Philosophiára s' Törvényre is egyedül a' Magyar nyelven, a' mi Deák nyelvünk tsak a' Papnak, Törvénytudónak és Orvosnak szükséges lévén.

8-ör A' Római és a' Görög classicus nyelvekre tsak felserdült ifjainkat taníttassuk; de ne azért, hogy azon beszéljenek és írjanak, hanem hogy a' Classicusokat érthessék, s' azok' szépségeit a' Magyar nyelv' tökéletesítésére használhassák.

9-szer Legyen a' magyar Nyelv végre egyáltalában Diplomatikai nyelvünk, azon szólljanak hozzánk törvényeink, s' azon szolgáltsassék ki nekünk az igazság. —

Egyébaránt a' Tudományos Gyűjteményből ezentúl is minden hónapban egy 8. ívből álló kötet fog kiadatni, s' egy iv Szép Literatúrai Ajándék, s' a' környürlásokhoz képest Muzsikai Darabok is, hozzá kaptolsatni, ezen kívül pedig az egész esztendei folyamat két jeles Hazánkfijának megj-képével, s' két más réz-metszéssel felékesitetni.

Az egész esztendei folyamat előfizetési ára színes borítékba bekötve, poszá 18 for. V. Cz. helyben pedig 14 for. V. Cz. A' T. T. Előfizető Urak' nevei örök emlékezetül az utolsó Kötetben ki fognak nyomtattni.

Előfizetni lehet a' Kiadónál Petrózai Trattner Mátyásnál Pesten, vagy a' Cs. Kir. Posta hivataloknál, és azon buzgó Hazafiaknál, a' kik eddig is az Előfizetést beszédni méltóztattak. Pesten, October 25-kén 1825.

Thaisz András mk. Redactor.
Petrózai Trattner Mátyás mk. Kiadó.